

Mamak gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekâletine devri hakkında kanun lâyihası ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/94)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1815

31 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekilliğine devri hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 28 . V . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

S. Saracoğlu

Esbabı mucibe

1. — 2815 numaralı kanun hükümlerine göre Kızılay cemiyeti tarafından Mamak'ta çalıştırılmakta olan Gaz maske fabrikasında maske ve gazden korunma malzemesinden başka gerek kimya ve gerekse diğer müdafaa harp silâh ve vasıtaları imali de mümkün görülmektedir. Bu itibarla esas imalâtı maske ve gazden korunma malzemesi teşkil eden bu fabrikada dünyanın bugünkü durumuna göre bazan kimya harbine ait vasıtaları da yapmak mecburiyetinde kalınacağı ve ileride bu mecburiyetin daha ziyade artacağı da kuvvetle tahmin edildiğinden Kızılay cemiyeti emrinde bulunan bu fabrikada harp silâh vasıtalarının imali Kızılayın kuruluş ve gayelerine ve milletlerarası durumuna uygun bulunmadığından bu fabrikanın 1943 senesi haziran iptidasından itibaren Millî Müdafaa vekâletine devri münasip görülmüş ve bu maksatla ilişik kanun lâyihası tanzim olunmuştur.

2. — Maske fabrikası bugünkü durumu ile ipka edildiği takdirde cereyan etmekte bulunan ikinci dünya harbinde maske ve gazdan korunma malzemesinin tedarik edilmemesinden veyahut ordu için maske ve gazdan korunma malzemesi ihtiyacının tamamlanmamasından veya diğer sebeplerden ötürü fabrikanın faaliyetini kısmen olsun tatil etmesi zaruretinde kalacağı cihetle her türlü kimya ve diğer harp silâh vasıtalarıyla Millî Müdafaa'nın diğer işlerinin imalâtına müsait bulunan ve modern makine ve tezgâhları muhtevi bulunan bu fabrikanın Millî Müdafaa vekâleti emrine devri zarureti bir kat daha tebarüz eder.

3. — Fabrikanın şimdiye kadar yaptığı maskelerin fiyatları Avrupa'dan celbedilenlere nazaran daha pahalı ise de evsaf itibarıyla daha iyidir. Bazı muhtelif maskelerin fiyatları ekli cetvelde gösterilmiştir. Yeni sene için bu fiyatlar, usta ve amele yevmiyelerinin artmasından ve malzeme fiyatlarının yükselmesinden dolayı enaz bir misli daha zammetmek fabrikaca teklif edilmektedir. Bu fabrika Millî Müdafaa emrine geçtikten sonra silâh altına alınacak ustalardan istifade edileceği gibi beklemler ve hâdemeler yerine de kısmen erler istihdam olunacağından istihsalâtın daha ucuza malolacağı da tahmin edilmektedir.

4. — Lâyihanın birinci maddesi, fabrikanın bütün menkul ve gayrimenkul mallarının stok

mamulât ve malzemesi ve bütün hak ve vecibeleriyle Milli Müdafaa vekâletine devrolunacağını göstermektedir.

5.— Fabrikanın evvelmirde Ordu ihtiyaçlarını karşılaması ve imkân nispetinde diğer Devlet daire ve müesseseleriyle hariçten, iştiğal mevzuuna dâhil siparişleri de kabul eylesini teminen ikinci madde vazolunmuştur.

6. — Fabrikanın bu siparişleri tahsis edilecek mütedavil sermaye ile yapması muvafık görülerek üç yüz bin lira mütedavil sermaye tahsis edilmiş ve bu sermaye ile görülecek işler hakkında 2013 ve 2236 sayılı kanunların ikinci maddeleri hükümleri hükümlerinin tatbiki için üçüncü madde konulmuştur.

7. — Maske fabrikası tesis ve imalâtı sureti mutlakada Milli Müdafaa vekâletine inhisar ettirilerek hususi eşhas veya şirketler tarafından Maske fabrikası açmak veya hariçten maske veya gazdan korunma cihazları getirmenin ancak Milli Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlı olduğu lâyhanın dördüncü maddesinde tasrih edilmiştir.

8. — Fabrikada çalışan subay ve askeri memurlarla mütehasşıs, müstahdem, usta ve amelelerin sigorta ve tekaütlük işlerinin askeri fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanun hükümlerine tabi tutulması ve fabrikada çalışan mütehasşıs subaylarla subay yüksek mühendis, askeri yüksek mühendis ve askeri mühendisler Askerî fabrikalarda olduğu gibi 2853 ve 4335 sayılı kanun hükümlerine göre ihtisas yevmiesi ve ücret verilmesi muvafık görülerek bu maksadı teminen beşinci ve altıncı maddeler vazolunmuştur.

9. — Sekizinci madde bu kanunun tatbik şekli ve fabrikanın idare tarzı hakkında bir nizamname yapılacağını dokuzuncu ve onuncu maddeler kanunun meriyet tarihi ile ierasma memur makamları göstermektedir.

10. — Kanunun neşri tarihinde fabrikada çalışan memur ve müstahdemlerle mukavele ile çalıştırılanların halen cari usullere göre çalıştırılmalarına devam edilerek en geç bir sene içinde esas kadrolara tâyinleri ve yapılacak kadrolara tâyin edileceklerden teadül kanunu hükümlerine göre eski ücretlerini alamıyacak olanlardan alabilecekleri maaş veya ücretlerle çalışmak istemeyenler, eski idaredaki hizmet müddetleri iki sene ve daha fazla olmak şartıyla, almakta oldukları aylık ücretin iki misli nispetinde tazminat verilerek alâkalarını kesilmesi hususlarında lâyiha ilâve edilen muvakkat birinci ve üçüncü maddelerle ve 1943 bütçesine maske imalât masraflı olarak vazolunan 1 500 000 liranın tenzili ile lâyihaya bağlı cetvelde yazılı tertiplere fevkalâde tahsisat olarak konulması hususunda da muvakkat ikinci madde ile hüküm konulmuştur.

Sıhhat ve içtimai muavenet encümeni mazbatası

T. B. M. M.

S. ve İ. muavenet En.

Esas No. 1/94

Karar No. 5

4. VI. 1943

Yüksek Reisliğe

Mamak Gaz maske fabrikasının Milli Müdafaa vekâletine devri hakkında hazırlanıp İera Vekilleri Heyetine Büyük Millet Meclisine arzı kararlaştırılan kanun lâyhası Yüksek Reislik tarafından Encümenimize havale buyurulmuş ve Sıhhat ve içtimai muavenet vekâleti Müsteşarı ile Milli Müdafaa vekâleti mümessilleri hazır buldukları halde okundu ve müzakere edildi.

Lâyhanın mucip sebeplerinin okunmasından ve Milli Müdafaa vekâleti mümessillerinin verdikleri izahattan, vasıta ve imkân bakımından mükemmel bir şekilde teçhiz edilmiş olan fabrikanın dünyanın bugünkü ve ilerideki harp durumuna göre gaz maskesinden başka kimya harbine ait vasıtalar da yapmak mecburiyetinde kalacağı, halbuki Kızılay cemiyeti tarafından iş-

letilmekte olan bir müessesenin harp silâh ve vasıtalarını yapması bu Cemiyetin kuruluşundaki sebep ve gayelere aykırı olacağı düşünülerek lâyihanın tanzim edildiği anlaşılmıştır.

Bu sebepleri varit gören Encümen lâyihayı esas itibarıyla kabul etmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde okunarak aynen kabulü münasip görülmüş, ancak maddenin ikinci fıkrasında yazılı olan (Envanter) tabirinin karşılığı olarak Kanunu medenide (Defter) tabiri kabul edilmiş bulunduğundan envanter sözünün yerine defter sözü konularak fıkranın son kısmının (Defterlerine ve bilanço hesaplarına göre yapılır) şeklinde değiştirilmesi muvafık görülmüştür.

İkinci maddenin müzakeresinde madde metnindeki (İstigal mevzuuna dahil) ibaresinin fabrikanın ileride lüzumu halinde Millî Müdafaa sahasında yapabileceği bir çok yararlı işlerin yapılmasına mâni olacağı ileri sürülmüş ve bu düşünce Encümenimizin büyük ekseriyetince kabul edildiğinden işbu ibare madde metninden kaldırılmıştır.

Üçüncü madde okunup müzakere edilerek aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü maddenin müzakeresinde, maddenin bir haliyle sanayide kullanılan maskelerle, tabakette kullanılan gazden korunma madde ve cihazlarının da memlekete girmesine mâni olacağı görülmüş, hâlbuki lâyihanın tanziminde böyle bir maksadın takip edilmediği anlaşılmış olduğundan maddenin buna göre düzeltilmesi muvafık görülmüş ve metin bu esaslara göre islâh edilmiştir.

Beşinci madde aynen kabul edilmiştir.

Altıncı maddenin müzakeresinde, fabrikada çalışan erler arasında istihsal bakımından, bir menfaat temin edenlere bir para mükâfatı verilmesinin maksada daha uygun geleceği düşünülerek Askerî fabrikalar harp sanayii kıtaları erlerine kanuni istihkaklarından ayrıca olarak verilecek yevmiye hakkındaki kanun numarasının madde metnine ilâvesine karar verilmiştir.

Lâyihanın yedinci ve sekizinci maddeleri okunduktan sonra müzakere ve aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın diğer maddeleri aynen kabul edilmiş ve havalesi mucibince Millî Müdafaa encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

S. İ. M. En. Rs.	M. M.	Kâtip
Antalya	Kütahya	Edirne
Dr. H. Kural	Dr. A. S. Delilbaşı	Dr. F. Memik
Burdur	İstanbul	Kastamonu
Dr. R. Yeşilyurt	Dr. H. Diker	Dr. F. Ecevit
Kastamonu	Manisa	Sinob
R. Saltuğ	Dr. S. E. Kaatçılar	Dr. B. Kökdemir

Sıhhiye encümenindeki konuşmaların sonunda lâyihanın birinci maddesiyle muvakkat birinci maddesi arasında bir uygunluk görmediğim için arkadaşlarımın birliğine katılmadım. Muvakkat birinci madde (..... maaş veya ücretle çalışmak istemiyenlere eski idaredeki hizmet müddetleri iki sene ve daha fazla olmak şartıyla almakta oldukları ücretin iki misli tazminat) verilerek bunların alâkalarını kesmektedir. Bu kayıt, lâyihanın birinci maddesiyle tam bir aykırılık halindedir. Birinci madde ile Maske fabrikasının (Bütün hak ve vecibeleri) ni üzerine almış olan Millî Müdafaa vekâleti, Kızılayın (Türkiye Hilâliahmer cemiyeti memurun nizamnamesi Ankara - 1931) nin 25 nci maddesinde vecibe olarak tanıdığı memur haklarını bir tarafa bırakmakta ve kendilerini Kızılayın Maske fabrikasına bir nizamname ile bağlamış olan memur veya işçilerin haklarını tanımaktadır.

Esasta bir aykırılık olarak görülen mesele aynı zamanda maske fabrikasında çalışmış olanların aleyhinde bir adaletsizlik teşkil ediyor. Bu noktayı kaydederek karara muhalif olduğumu arz ederim.

4. VI. 1943

Konya
Dr. O. Ş. Uludoğ

Milli Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Esas No. 1/94
Karar No. 11

18. VI. 1943

Yüksek Reisliğe

Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekâletine devri hakkında hazırlanıp Büyük Millet Meclisine sunulan ve Sıhhat ve içtimai muavenet encümenince görüldükten sonra Encümenimize havale edilen kanun lâyihası ve raucip sebepleri ve Sıhhat ve içtimai muavenet encümeni tarafından yapılan değişiklikler ve raucip sebepleri Encümenimizce dahi okunarak incelendi ve Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin metni muvafık görüldü.

Encümenimizce de ayrıca aşağıdaki üç küçük değişikliğin yapılmasına karar verilmiştir:

1. Fabrikanın, Millî Müdafaa vekâleti emrine geçtikten sonra halk ihtiyaçları için dahi imkân nispetinde maske imal etmekten geri kalmaması memleket müdafaaı bakımından lüzumlu sayılmış ve bu yüzden ordu ihtiyacından başka tabiri yerine daha şumullü olarak Millî Müdafaa ihtiyacından başka tâbiri konmuştur.

2. Dördüncü maddenin birinci satırında hususi şahıslar veya şirketler tarafından başka bir maske fabrikası açılması tabiri pek şumullü ve yanlışlığa meydan verici görüldü.

Çünkü bu takdirde harp maksatlarından başka işlerde kullanılan maskelerin bile bu hükme girmesi varidi hatır olabiliyor. Binaenaleyh burada maske fabrikası tabirinin başına bir gaz kelimesi ilâve edildi.

3. Kezalik dördüncü maddede, hususi şahıslar tarafından, hariçten, askerî maksatlarda kullanılan her nevi gazden korunma madde ve cihazlarının memlekte getirilmesi Millî Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlı kılınmakta ise de bu gibi madde ve cihazların dahilde imali hakkında bir kayıt vazedilmemiştir. Bu takdirde ise sıgı-

naklara konulan kapu veya pencere süzgeçleri vesaire gibi cihazların dahilde imal edilmesine mesâğ verilmiş oluyor. Bu gibi mühim cihazların ise kontrolsuz yapılması ve kullanılması doğru olmayacağı düşünüldü ve dördüncü maddenin sonunda memlekete getirilmesi tabirinden sonra ve bunların memlekte imali tabiri ilâve edildi.

Bu suretle Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin metni üzerinden yapılan küçük değişikliklerle ve ittifakla kabul edilen kanun lâyihası Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâtip
Sinob	Tekirdağ	Konya
C. K. İncedayı	R. Apak	V. Bügin
Ağrı	Bursa	Bursa
H. Tuğaç	Gl. A. Atlı	Gl. N. Tınaz
Çankırı	Çorum	Edirne
Dr. A. Arkan	E. S. Akgöl	M. E. Ağaoğulları
Eâzığ	Erzincan	Gazianteb
H. Kışoğlu	Ş. Sökmensüer	Dr. M. Canbolat
İsparta	Kars	Kayseri
C. Tüzemen	Gl. H. Durudoğan	N. Toker
Kırklareli	Kocaeli	Mardin
Korgl. K. Doğan	Gl. M. Bakü	Dr. A. Uras
Muğla	Siird	Tokad
S. Güney	B. Turgay	S. Çelikkol

Kızılay kurumunun memurun talimatnamesinden istifade etmekte olan Maske fabrikası memurlarının müktesep haklarının mahfuz bırakılması gerekli olduğuna kanaim.

18. VI. 1943

Erzurum mebusu

A. Akyürek

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Esas No. 1/94

Karar No. 59

10 . VII . 1943

Yüksek Reisiğe

Türkiyü Kızılay Cemiyetine ait Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekillğine devri hakkında mezkûr vekillğe hazırlanmış Başvekâletin 31 . V . 1943 tarih ve 6/1815 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize tevdi buyurulmakla Millî Müdafaa vekili Ali Rıza Artunkal, Türkiye Kızılay Cemiyeti başkanı İstanbul mebusu Ali Rana Tarhan ve Maliye vekâletinin salâhiyetli memuru hazır oldukları halde müzakere edildi.

Hükümet lâyihasının mucip sebepleri, Sıhhat ve içtimai muavenet ve Millî Müdafaa encümenlerinin mazbataları tetkik olundu. Alâkadarların verdikleri izahat dinlendi.

Hükümet esbabı mucibesinde, gaz maskelelerinden başka kimya harbine ait diğer vasıtaları ve başka müdafaa silâh ve vasıtalarını yapmağa müsait tesisat ve makinaları muhtevi bulunan fabrikada bu gibi imalâtın da yapılması ihtiyaç ve mecburiyetinde kalmacağı, bu vaziyetin Kızılay Cemiyetinin gayelerine ve milletlerarası durumuna uygun bulunmadığı yolundaki sebeplere müsteniden, fabrikanın Millî Müdafaa vekâletine devri muvafık görülerek lâyihanın buna göre tanzim nedildiği tesbit olunmaktadır. Fabrikanın Hükümete devrinin Türkiye Kızılay cemiyeti Umumî heyetince de kabul olduğu verilen izahattan anlaşılmıştır.

Esasa mütedair olarak Hükümet ve diğer encümenlerin mazbatalarında dermeyan olunan esbabı mucibe Encümenimizce de muvafık görülerek fabrikanın Millî Müdafaa vekâletince devren alınması esas itibariyle muvafık görülmüştür.

Fabrikanın devrine müteallik hükmü ihtiva eden lâyihanın birinci maddesi, Türkiye Kızılay cemiyeti hükmî şahsiyetinin mülkiyetine dahil mal ve haklar üzerinde, hukuku âdiye sahasına giren devir ve temlik gibi tasarrufların bir taraftan Kızılay cemiyetinin hükmî şahsiyeti salâhiyetli mümessilleri diğer taraftan Hükümet mümessilleri arasında yapılacak bir akde

müsteniden tesisi lüzumu nazara alınarak, lâyihanın birinci maddesi devir akdinin hukuku âdiye hükümleri dairesinde yapılmasını mümkün kılacak tarzda ve Fabrikanın Millî Müdafaa vekâletince devren alınmasına mezuhiyet verilmesi şeklinde yeniden tanzim kılınmıştır.

Fabrikanın devrinden sonra işletilmesi için lüzumlu hükümlere mütedair olan maddelerin devirden sonra mer'iyete gireceği tesbit olunmuş ve fabrikada hariçten alınacak siparişlere ve bunlar için muktazi mütedavil sermayeye ve bu sermaye ile yapılacak işlere mütedair ikinci ve üçüncü maddeleri hükümleri birleştirilerek yeniden ve ikinci madde olarak tanzim olunmuştur.

Lâyihanın dördüncü maddesi, Sıhhat ve içtimai muavenet encümeni ile Millî Müdafaa encümeninin muvafık görülen mütalâaları da nazara alınarak vuzuh ve katiyet ifade eden bir şekilde, üçüncü madde olarak yeniden yazılmış ve maddenin sonuna yabancı memleketlerden gelenlerin zafî ihtiyaçları için yanlarında veya eşyaları arasında getirecekleri gaz maskeleri, Millî Müdafaa vekâletinden müsaade istihsaline lüzum kalmaksızın ithali imkânını temin edecek bir fıkra ilâve olunmuştur.

Hükümet lâyihasının beşinci maddesi aynen ve dördüncü madde olarak, Sıhhat ve içtimai muavenet ve Millî Müdafaa encümenlerinin altıncı maddesi de aynen ve beşinci madde olarak kabul edilmiştir.

Kızılay cemiyeti tarafından bu fabrika tesisat ve ihtiyaçları için 4119 sayılı kanuna tevfikan memlekete giriş vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilmiş olan maddelerin bu devir dolayısıyla giriş vergi ve resimlerine tabi tutulmasına mahal kalmaması ve bu devir için tanzim edilecek evrak ile yapılacak tescillerin her türlü vergi ve resim ve harçtan muaf tutulmasını temin edecek hükmün lâyihaya derci muvafık görülmüş ve altıncı madde ona göre yeniden tanzim edilmiştir.

Hükümet lâyihasının yedinci maddesi ay-
nen ve yedinci madde olarak kabul olunmuştur.

Hükümet teklifinin muvakkat ikinci mad-
desi hükmü, maske imalatı için 1943 yılı bütçe-
sinin 818 nci faslına mevzu bir buçuk milyon
liralık tahsisatın, devir tarihine kadar ne mik-
tarının sarfedileceğini hâlen tesbit mümkün
görülmediğinden, devir tarihine kadar sarfe-
dilmiş kısımdan bakiye kalacak meblâğdan
(300 000) lirasının mütedavil sermaye tahsisatı
ve geri kalanının da (Maska fabrikası her türlü
ücret ve masrafları) adı ile açılacak 810 A. sa-
yıli bir fasla konması lüzumlu görülmüş ve bu
hüküm muvakkat birinci madde olarak tanzim
edilmiştir.

Hükümet teklifinin muvakkat üçüncü mad-
desi hükümleri, her türlü idare, işletme ve istih-
dam ihtiyaçlarını şumulüne alacak bir şekilde ye-
niden ve muvakkat ikinci madde olarak yazıl-
mıştır.

Hükümet teklifinin muvakkat birinci mad-
desi hükmü, halen çalışmakta olan memur ve iş-
çilerin Millî Müdafaa vekâletince tanzim oluna-
cak yeni kadrolara tâyin edilmemeleri veya ha-
len istihkaklarına tekabül edemeyecek bir miktar
ile tâyin edilmeleri karşısında memur ve işçi-
lerin müktesep haklarını muhafaza ve temin ede-
cek şekilde yeniden yazılmış ve bu hususta sar-
fedilecek paranın da muvakkat birinci madde ile

1943 mali yılı bütçesinde yeniden tanzim edilen
(810 A) sayılı tertipten sarfı muvafık görülmüş
ve maddede bu nokta işaret edilmiştir.

Bütçe encümenince tadilen kabul edilen lâ-
yiha Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere
Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Çorum	Kastamonu	Izmir
I. Eker	T. Coşkan	M. Birsel
Kâtip		
İstanbul	Amasya	Aydın
F. Öymen	A. K. Yiğitoğlu	Gl. R. Alpman
Balıkesir	Bitlis	Çanakkale
S. Örgöçven	B. Osma	S. T. Arsal
Diyarbakır	Edirne	Giresun
Ş. Uluğ	M. N. Gündüzalp	M. Akkaya
Giresun	Hatay	İstanbul
A. Sayar	H. Selçuk	H. Kortel
İstanbul	Kayseri	Konya
H. Ülkeimen	F. Baysal	Dr. S. Irmak
Kütahya	Manisa	Mardin
H. Pekcan	F. Kurdoğlu	R. Erten
Smasun	Tokad	Tokad
M. A. Yörüker	H. N. Keşmir	R. A. Sevengül
Trabzon	Yozgad	Zonguldak
M. S. Anamur	S. İçöz	E. Erişirgöl
	Zosguldak	
	H. A. Kuyucak	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müda-
faa vekâletine devri hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Mamak'ta Kızılay kurumuna
ait gaz maske fabrikası menkul ve gayrimenkul
bütün malları, stok mamulât ve malsemesi ve
bütün hak ve vecibeleri ile Millî Müdafaa ve-
kâletine devredilmiştir.

Devir muamelesi fabrikanın usulüne göre
hazırlıyacağı envanterine ve bilânço hesapları-
na göre yapılır.

MADDE 2. — Fabrika ordu ihtiyacından
başka diğer Devlet daire ve müesseselerinden
ve hariçten alacağı, iştilal mevzuuna dahil si-
parişleri de yapabilir.

SAHHAT VE İÇTİMALİ MUAVENET ENCÜME- NİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Mamak Gaz fabrikasının Millî Müdafaa vekâle-
tine devri hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Mamak'ta Kızılay kurumuna
ait Gaz maske fabrikası menkul ve gayrimenkul
bütün malları, stok mamulât ve malsemesi ve
bütün hak ve vecibeleri ile Millî Müdafaa ve-
kâletine devredilmiştir.

Devir muamelesi fabrikanın usulüne göre
hazırlıyacağı defterine ve bilânço hesaplarına
göre yapılır.

MADDE 2. — Fabrika Millî Müdafaa ihti-
yacından başka diğer Devlet daire ve müesse-
selerinden ve hariçten alacağı siparişleri de ya-
pabilir.

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekâletine devri hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Sıhhat ve içtimai muavenet encümeninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Fabrika Millî Müdafaa ihtiyacından başka diğer Devlet daire ve müesseselerinden ve hariçten alacağı siparişleri de yapabilir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Mamak Gaz maske fabrikasının Millî Müdafaa vekâletine devri hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Müdafaa vekâleti Mamak'ta (Türkiye Kızılay cemiyeti) ne ait (Gaz maske fabrikasını), bütün mevcudu, hakları ve vecibeleriyle birlikte, devralmağa izindir.

Devir şekli ve şartları Millî Müdafaa vekâletiyle Türkiye Kızılay cemiyeti arasında tesbit olunur. Devri müteakıp aşağıdaki hükümler tatbik edilir.

MADDE 2. — Fabrika Millî Müdafaa ihtiyaclarından başka Devlet daire ve müesseseleriyle hususi şahısların siparişlerini de imal edebilir. Bu siparişlere ait imalâta kullanılmak

Hü.

S. I. M. E.

MADDE 3. — Fabrikaya, diğer Devlet daire ve müesseselerinden ve hariçten alacağı siparişlerde kullanılmak üzere 300.000 lira mütedavil sermaye verilmiştir. Bu sermaye ile görülen işler hakkında Askerî fabrikalar umum müdürlüğüne mütedavil sermaye verilmesine dair olan 2013 ve 2236 sayılı kanunların 2 nci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

MADDE 4. — Hususi şahıslar veya şirketler tarafından başka bir maske fabrikası açılması veya hariçten maske ve her nevi gazdan korunma madde ve cihazlarının memlekete getirilmesi Millî Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 5. — Fabrikada çalışan subay ve askerî memurlarla mütehassıs, müstahdem, usta ve amelelerin sigorta ve tekaütlük işleri Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanun hükümlerine tabidir.

MADDE 6. — Fabrikada çalışan mütehassıs subaylara ve subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere 2853 ve 4335 sayılı kanun hükümlerine göre ihtisas yevmiyesi ve ücreti verilir.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 4. — Hususi şahıslar veya şirketler tarafından başka bir Maske fabrikası açılması veya hariçten harp maskesi ve yalnız askerî maksatlarda kullanılan her nevi gazdan korunma madde ve cihazlarının memlekete getirilmesi ve bunların memlekette imali Millî Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 5. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 6. — Fabrikada çalışan mütehassıs subaylara ve subay yüksek mühendis, askerî yüksek mühendis ve askerî mühendislere ve erlere 2853 ve 4335 ve 3239 sayılı kanunlar hükümlerine göre ihtisas yevmiyesi ve ücreti verilir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hususi şahıslar veya şirketler tarafından başka bir maske fabrikası açılması veya hariçten harp maskesi ve yalnız askeri maksatlarda kullanılan her nevi gazdan korunma madde ve cihazlarının memlekete getirilmesi ve bunların memlekette imali Milli Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlıdır.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Fabrikada çalışan mütehasas ve subaylara ve subay yüksek mühendis, askeri yüksek mühendis ve askeri mühendislere ve erlere 2853 ve 4335 ve 3289 sayılı kanunlar hükümlerine göre ihtisas yevmiyesi ve ücreti verilir.

üzere 300 000 lira mütedavil sermaye tahsis edilmiştir. Mütedavil sermaye ile yapılacak işler hakkında 2013 ve 2236 sayılı kanunların ikinci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

MADDE 3. — Başkaları tarafından:

I. Türkiye'de gaz maskesi yapılması veya gaz maske fabrikası açılması ;

II. Pasif korunma işlerinde gazden korunma için kullanılacak her türlü madde ve cihazların Türkiye'ye sokulması veya Türkiye'de yapılması Milli Müdafaa vekâletinin müsaadesine bağlıdır.

Yolcuların beraberlerinde ve kendilerinden önce veya sonra gelen zati ve ev eşyaları arasında getirecekleri ticarete mahsus olmayan gaz maskeleri bu müsaadeye tâbi değildir.

MADDE 4. — Hükümetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 5. — Milli Müdafaa encümeninin altıncı maddesi aynen.

MADDE 6. — Bu fabrikanın devri dolayısıyla tanzim edilecek evrak ve tapuda yapılacak tesciller her türlü harç ve resim ve vergiden muafıdır.

Bu fabrika ihtiyacı için hariçten, gümrük resminden muaf olarak sokulmuş olan tesis malzemesi, işletme levazımı ve iptidai maddelerle bunların mamûllerinden bu devir dolay-

Hü.

S. I. M. E.

MADDE 7. — Kimya harbinden korunmağa mahsus malzeme hakkındaki 2815 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 8. — Bu kanunun tatbik şekli ve fabrikanın idare tarzı hakkında en geç 4 ay içinde bir nizamname yapılır.

MUVAKKAT MADDE 1. — Millî Müdafaa vekâletince usulüne göre hazırlanacak kadrolara tâyinleri yapılacaklardan teadül kanunu hükümlerine göre eski ücretlerini alamıyacak vaziyette olanlardan alabilecekleri maaş veya ücretlerle çalışmak istemiyenlere eski idaredeki hizmet müddetleri iki sene ve daha fazla olmak şartıyla almakta oldukları aylık ücretin iki misli nispetinde tazminat verilerek alâkaları kesilir.

Bu tazminat 1943 mali yılı Millî Müdafaa vekâleti Kara kısmı bütçesinin maaş tahsisatından ödenir.

MUVAKKAT MADDE 2. — 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Millî Müdafaa vekâleti kısmındaki 818 nci (Maske imalâtı masrafı) faslına mevzu 1 500 000 lira tenzil edilerek aynı kısımda yeniden açılan ilişik cetvelde yazılı tertiplere fevkalâde tahsisat olarak konulmuştur.

MUVAKKAT MADDE 3. — Bu kanunun neşri tarihinde fabrikada çalışan memur ve müstahdemlerle mukavele ile çalıştırılanların istihdamlarına ve fabrikanın idare ve işletilmesine hâlen câri usullere göre devam olunur. Bunların esas kadrolara tâyinleri kanunun mer'iyetinden itibaren en geç bir sene içinde yapılır.

MADDE 9. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 7. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 8. — Hükümetin teklifi aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin birinci muvakkat maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin ikinci muvakkat maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 3. — Hükümetin üçüncü muvakkat maddesi aynen.

MADDE 9. — Hükümetin teklifi aynen.

M. M. E.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin 1. nci muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin 2 nci muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Hükümetin 3 nci muvakkat maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

siyle gümrük vergisi ile girişe taallük eden sair vergi ve resimler istenmez.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Milli Müdafaa vekâleti kısmındaki (818) nci (Maske imalâtı masrafı) faslına mevzu (1 500 000) liranın devir tarihinde sarfedilmemiş kısmından (300 000) lirası aynı kısımda (Maske fabrikası mütedavil sermayesi) adıyla açılacak (820 A) faslına ve geri kalanı (Maske fabrikası her türlü ücret ve masrafları) adıyla açılacak (810 A) faslına naklen fevkalâde tahsisat olarak kaydolunur.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene sonuna kadar:

I. Fabrikanın idare ve işletilmesine,

II. Memur ve müstahdemlerle mukavele ile çalıştırılanların istihdamına.

Türkiye Kızılay cemiyeti idaresinde bulunduğu zamanda câri usuller dairesinde devam olunabilir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Milli Müdafaa vekâleti tarafından usulüne göre hazırlanacak kadrolarda:

I. Fabrikada bir vazifeye tâyin edilemeyen,

II. Almakta olduğu maaş ve ücretten aşağı miktar para ile verilen vazifeyi kabul etmeyen.

Memurlara Türkiye Kızılay cemiyeti tarafından tatbik edilen usul dairesinde tazminat verilir. Bu suretle işten ayrılacak işçiler hakkında İş kanunu hükümleri tatbik olunur.

Memur ve işçilere bu suretle verilecek tazminat muvakkat birinci madde mucibince açılacak (810 A) faslından ödenir.

MADDE 8. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen.

Hü.

S. İ. M. E.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini icraya Melli Müdafaa, Maliye ve Sıhhat ve İktimai muavenet vekilleri memurdur.

MADDE 10. — Hükümetin teklifi aynen.

28 . V . 1948

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. B. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
H. Uzun	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		

M. M. E.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

MADDE 9. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen.

CETVEL

F.	M.	Muhassasatın nev'i	Tenzil	Zam
A				
810	1	İptidai maddeler		400 000
	2	Amele yevmiyesi		600 000
	3	Sâir her türlü işletme masrafları		200 000
		Fasıl yekûnu		1 200 000
818		Maske imalâtı masrafı	1 500 000	
A				
820		Maske fabrikası mütedavil sermayesi		300 000
		YEKÜN	1 500 000	1 500 000